

Carmen

CARMEN

Carmen

KOSMOS, HELSINKI 2026

Tämä on fiktiivinen teos. Nimet, henkilöt, instituutiot, paikat, tapahtumat ja sattumukset ovat joko tekijän mielikuvituksen tuotetta tai niitä käytetään kuvitteellisessa muodossa. Mikäli samankaltaisuutta todellisiin tapahtumiin tai henkilöihin (eläviin tai kuolleisiin) ilmenee, se on täysin sattumanvaraista.

Ensimmäinen painos

© Carmen Baltzar ja Kosmos 2026

***KOSMOS**

Kosmos on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä
Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

Kansi: Tino Nyman & Tytti Halonen

Kuvat: Carmen Baltzar

Sivun 35 kuva: Yksityiskohta Emma Hauckin
teoksesta *Brief an den Ehemann* (1909)

ISBN 978-952-352-403-3

Painettu EU:ssa.

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:
tuotevastuu@kosmoskirjat.fi

Maritalle

Höyhensaaret I - 11

runon ruumis - 13

Höyhensaaret II - 29

pitsien aika - 31

Höyhensaaret III - 49

onkalot - 51

Höyhensaaret IV - 61

metsällä - 63

Höyhensaaret V - 81

runouden nouseva hinta - 83

Höyhensaaret VI - 99

maalattu hevonen - 101

Höyhensaaret VII - 179

jeesus itki - 181

Höyhensaaret VIII - 197

architectural dick gest - 199

Höyhensaaret IX - 213

kolmas valssi - 215

Höyhensaaret X - 224

Der Menschen Vogel zieht An Mirh vorbei.
Hab ich Klück ich wahr Nicht Tabei:

(CEIJA STOJKA)

Austritt verlange Mein Lohn verlange
von dieser Mörder hütte

(ELISE MAHLER)

Höyhensaaret I

Istumme penkin selkänojalla. Punainen nainen kävelee ulos. Hänen kasvonsa ovat kellertävät ja turpeat. Hän kävelee sytyttäjälle, saa tupakan tuleen ja liikkuu meitä kohti pienin, nykivin askelin.

Edessämme hän kumartuu ja puhaltaa savua silmillemme, kunnes hänen keuhkonsa ovat aivan tyhjä ja hänen täytyy haukkoa henkeä.

– He eivät anna minun enää käyttää punaista, vaikka se on ainoa oleellinen väri. Olen täysin merkityksetön.

runon ruumis

hyvä museo,

hapeton tuli syö minua navasta kurkkuun. en liiku. en puhu koska ei ole paikkaa josta puhua. en tiedä mitä sille tapahtui. yhteyteni kohtaan josta hengitän on ohut. välillä se katkeaa. minulle ei ole koskaan aiemmin käynyt niin. soitan puoskarille.

kuolen – yritän saada sanottua. kuuluu suihinää ja haukkomista.

on kulunut viikko siitä kun valahdin kadulle. saksalainen lääkäri epäilee vatsahaavaa.

olen syönyt siitä lähtien refluksilääkkeen maksimiannosta. odotan että lääke alkaisi vaikuttaa. puoskari sanoo että vaikutuksessa saattaa kestää jos vatsahaava on paha. hän on ainoa ihminen joka tietää tilanteestani. nyt ei ole oikea aika ajatella mitä se merkitsee. keskityn hengittämiseen.

shhhhhh

lentokentälle on yli tunnin taksimatka. en tiedä pääsenkö sinne koskaan. muutin juuri ennen residenssiin lähtöä uuteen asuntoon lissabonissa. sinne palaaminen ei ole nyt vaihtoehto. jos pääsen täältä joskus pois, menen puoskarin luokse helsinkiin. hän ei kuulostanut hyvältä puhelimessa. en tavallisesti puhu hänen kanssaan silloin kun hän on tällainen. en tiedä kenelle muullekaan soittaisin. hän yrittää parhaansa mutta hän ei oikeastaan ole hän. en tiedä, olenko koskaan tavannut puoskaria.

minusta ei ole pakkaamaan. käytän olemattoman energiani susin ulkoiluttamiseen ja ruoan hakemiseen kadun toisella puolella olevasta supermarketista. kauppa on valtava ja siellä on kaikkea. en ole löytänyt mitään, mitä kehoni suostuisi ottamaan vastaan. ruoka syö minua.

olen ollut punaisille taiteilijoille tarkoitettussa residenssissä heidelbergissä vähän yli kuukauden. goethe-instituutti ja saksan punaisten ihmisten dokumentaatio- ja kulttuurikeskus lupasivat ettei minun tarvitse tehdä punaista taidetta, jos tulen. tähän mennessä olen kirjoittanut yhden runokirjan. siihen meni vain viikko koska jäin kiinni avaruuden synnytyskanavaan.

ennen kuin romahdin kadulle, olin työstänyt itseäni ulos avaruuden synnytyskanavasta noin viikon. kuinka pitkälle pääsinkään oli elämäni suurin saavutus. kun kerroin M:lle puhelimesta, että minulla menee liian lujaa, hän ehdotti virkkaamista. ehkä se voi pysäyttää kierteeni. ostin katukirppikseltä viidellä eurolla kirsikanvärisen neuleen. huoneeseen palattuani purin neuleen ja aloin virkata sitä uuteen muotoon. kirsikan mehu valui käsissäni ja toistin –

minun täytyy kääntää verta vuotava sisimpäni ulkopuolelle
kaikkien nähtäväksi

lanka kiertyi tiukasti käsieni ympärille ja

puristi sormeni tiukasti yhteen

kiipesi käsivarsiani pitkin kaulani ympärille

kieputti käsivarteni kiinni kylkiini ja

jalkani kiinni toisiinsa.

vääntelehdin itseni uneen sängyssä. heräsin vapaana. sängyn
päädyssä oli vaimea lankakasa.

on parasta jättää virkkaaminen niille jotka osaavat suhtautua
siihen kevyesti.

en tiennyt, että avaruuden synnytyiskanavaan voi jäädä jumiin, enkä siis myöskään osannut pelätä, kun luisuin kanavaa kohti jatkuvasti kiihtyvällä vauhdilla. minulla kesti hetki huomata että olin jumissa koska tunsin oloni vapaaksi. tajusin vasta maatessani kadulla. ehkä koska loitsut sujuivat vihdoin ongelmitta, puoskarikaan ei huomannut. jos ystävänäni huomasivat, he eivät kertoneet minulle. olin viihdyttävämpi kuin koskaan.

residenssin järjestäjät asuttivat minut campbellin kasarmia ympäröivään lähiöön. kasarmi oli pitkään yhdysvaltojen suurin armeijaturkikohta euroopassa. tähdet ja raidat liehuvat piholla edelleen. menin katsomaan prinzhornin kokoelmaa heidelbergin yliopistollisen sairaalan tiloihin. suurin osa teoksista oli totta ja ainoa ero minun ja niiden tekijöiden välillä oli oikeuteni kävellä sairaalasta ulos.

psykiatri hanz prinzhorn työskenteli heidelbergin yliopistollisessa sairaalassa vuosien 1919–1921 välillä. hän suhtautui skitsofrenisten potilaiden töihin taiteena, ja julkaisi niitä kokoavan teoksen. se innoitti vapaita taitelijoita joilla oli kyky myydä. he tulivat tunnetuiksi surrealismin uranuurtajina. itse kirja sai maineen surrealismin raamattuna.

löysin museon kellarista afrikkalaisilta patsailta näyttäviä veistoksia. teostekstien mukaan ne eivät liity afrikkaan millään tavalla, vaan ne on kanavoitu universaalista lähteestä. kysyin, miksi ne sitten piti sijoittaa museon ikkunattomaan kellariin kuten ryöstetyt esineet on tapana. intendentti ei osannut vastata. kokoelman historiaa esiteltiin laajasti, mutta prinzhornin viimeisinä elinvuosinaan pusertamia natsiliikettä tukevia artikkeleita tai nöyrää toivetta työskennellä hitlerin rinnalla saksalaisen taiteen uudistajana ei mainittu.

muutama vuosi prinzhornin kuoleman jälkeen goebbels keksi käyttää hänen kokoelmansa teoksia kiertävässä modernin taiteen vaaroja esittelevässä rappiotaiteen näyttelyssä. näitä teoksia ei ole sen jälkeen löydetty. moni sairaalataiteilijoista murhattiin vammaisiin ja psykiatriisiin potilaisiin kohdistuneen aktion t4 -ohjelman mukaisesti. prinzhornin kokoelmassa ei ole punaisten taiteilijoiden teoksia. heitä otettiin saksalaiseen psykiatriisiin sairaaloihin vasta aktion t4 -ohjelman myötä.

olen heidelbergissä punaisten ihmisten historiaa keräävän ja säilyttävän instituution vieraana. heidän tiloissaan on ensimmäinen pysyvä punaisten ihmisten natsiajan kansanmurhaan keskittyvä museo. en kehdannut mennä sinne hajoavana. en ole lunastanut kenenkään kärsimystä. voi olla että on liian myöhäistä enkä pääse sinne enää koskaan.

matkalla prinzhornin museolta hotellille kävelin grynderin uudelleenbrändäämän campbellin kasarmin läpi. luin värikkään banderollin siitä kuinka kasarmilla ei ole mitään tekemistä natsien kanssa. hetki oli peruuttamaton.

pelkään että kuolen yksin yöllä. susi alkaa ulvoa, mutta kuuleeko kukaan? hotellinkaltaisessa ei ole vastaanottoa eikä henkilökuntaa. toinen residenssitaiteija lähti viikko sitten pystyttämään näyttelyä johonkin päin saksaa, enkä tiedä asuuko viereisissä huoneissa ketään. en ole koskaan ollut näin lähellä ei-mitään. en ole koskaan ollut näin pitkälle ei-kukaan.

fyysinen ja sosiaalinen eristys eivät ole ihanteellisia avaruuden synnytyskanavaan juuttumisen jälkeisiä olosuhteita. liikunta- ja puhekyvyttömyys eivät auta. en ole kyennyt soittamaan ystävilleni. en kykene mihinkään tavalliseen. tarvitsen tavallista pysyäkseni

tavallisena. olen aina työstänyt itseni ulos tilanteista kehoni kautta. nyt kehoni on vanginnut minut. onko se sanoutunut irti vai jarruttaako se tehokkaasti. asiakkaat soittelevat. en vastaa.

niin kauan kuin hengitän, pystyn yhä runoilemaan. uudelleenkirjoitan todellisuutta kun raskaana oleva D kysyy minulta tekstarilla, pitääkö hänen tulla hakemaan minut. sanon ei, pärjään kyllä. en ole siitä lainkaan varma. D pelkäsi kuolevansa koko ensimmäisen raskautensa ajan mutta on nauttinut toisesta kierroksesta. en tiennyt että olen elämässä näin yksin. kirjoitan varmasti vielä kuolinvuoteellani. ihmisten täytyy saada tietää, miltä syntyminen tuntuu. onko tämä sitä?

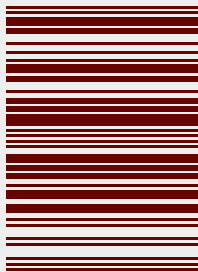
hyvä museo,

olen elävä taideteos. se tappaa minut. jos en ala pian saada tästä palkkaa, en selviä. en ole hyväntekeväisyysjärjestö.

tarjoudun olemaan tilassasi. tässä ei ole kyse minusta

koska

silmäni olivat loputonta öljyvärimaalausta vasemmalle kuvaava filmikamera. šostakovitšin toinen valssi soi. maalaus kuvasi avaruutta. mustat linnut liitivät galaksien läpi. ne alkoivat kasvattaa kynsiä kynsistään. jokainen lintu kasvatti uuden nuoren, pehmeäsulkaisten, valkoisten kaksoiskappaleen. parvi tuli harmaan planeetan luokse. mustat linnut laskeutuivat sen päälle siistiin riviin. valkoiset linnut muodostivat toisen rivin edellisen taakse. värit katosivat, sitten myös valo. linnut huusivat täydellisessä pimeydessä.

9 789523 524033 >

”olen elävä taideteos.”

